

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 12 lipca 2012 r. *

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Jurysdykcja, uznawanie oraz wykonywanie orzeczeń sądowych — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Powództwo o stwierdzenie naruszenia patentu europejskiego — Jurysdykcje szczególna i wyłączna — Artykuł 6 pkt 1 — Wielość pozwanych — Artykuł 22 pkt 4 — Zakwestionowanie ważności patentu — Artykuł 31 — Środki tymczasowe lub zabezpieczające

W sprawie C-616/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Rechtbank 's-Gravenhage (Niderlandy) postanowieniem z dnia 22 grudnia 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 grudnia 2010 r., w postępowaniu:

Solvay SA

przeciwno

Honeywell Fluorine Products Europe BV,

Honeywell Belgium NV,

Honeywell Europe NV,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, E. Juhász i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: K. Sztranc-Sławiczek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 listopada 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Solvay SA przez W.A. Hoynga oraz F.W.E. Eijssvogelsa, advocaten,
- w imieniu Honeywell Fluorine Products Europe BV, Honeywell Belgium NV oraz Honeywell Europe NV przez R. Ebbinka oraz R. Hermansa, advocaten,

* Język postępowania: niderlandzki.

- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez S. Chalę, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez S. Centeno Huertę, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A.M. Rouchaud-Joët oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 29 marca 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 pkt 1, art. 22 pkt 4 i art. 31 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy spółką Solvay SA, mającą siedzibę w Belgii (zwaną dalej „Solvay”), a spółkami Honeywell Fluorine Products Europe BV, mającą siedzibę w Niderlandach, oraz Honeywell Belgium NV i Honeywell Europe NV, mającymi siedziby w Belgii (zwanymi dalej łącznie „spółkami Honeywell”), w przedmiocie zarzucanego naruszenia różnych części patentu europejskiego.

Ramy prawne

Konwencja monachijska

- 3 Konwencja o udzielaniu patentów europejskich, sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r. (zwana dalej „konwencją monachijską”), ustanawia w art. 1 „wspólny dla umawiających się państw system prawa o udzielaniu patentów”.
- 4 Poza wspólnymi zasadami udzielania kwestie związane z patentem europejskim są uregulowane w przepisach prawa krajowego każdego z umawiających się państw, dla których został on udzielony. W tym zakresie art. 2 ust. 2 konwencji monachijskiej stanowi:

„Patent europejski posiada w każdym umawiającym się państwie, dla którego został udzielony, ten sam skutek i podlega tym samym warunkom, co patent krajowy udzielony przez to państwo [...]”.

- 5 Jeśli chodzi o prawa przyznane właścicielowi patentu europejskiego, art. 64 ust. 1 i 3 tej konwencji przewiduje:

„1. [...] patent europejski od daty publikacji wzmianki o jego udzieleniu przyznaje jego właścicielowi w każdym umawiającym się państwie, w stosunku do którego został udzielony, takie same prawa, jakie przyznawałby patent krajowy udzielony w tym państwie.

[...]

3. Każde naruszenie patentu europejskiego rozpatruje się zgodnie z ustawodawstwem krajowym”.

Prawo Unii

- 6 Motywy 11, 12, 15 i 19 rozporządzenia nr 44/2001 stanowią:

„(11)

Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania [...].

(12) Jurysdykcja oparta na łączniku miejsca zamieszkania powinna zostać uzupełniona jurysdykcją opartą na innych łącznikach, które powinny zostać dopuszczone ze względu na ścisły związek pomiędzy sądem a sporem prawnym lub w interesie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

[...]

(15) W interesie zgodnego wymiaru sprawiedliwości należy unikać tak dalece, jak jest to tylko możliwe, równoległych postępowań, aby w dwóch państwach członkowskich nie zapadały niezgodne ze sobą orzeczenia [...].

[...]

(19) W celu zapewnienia kontynuacji pomiędzy [Konwencją z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32, zwaną dalej »konwencją brukselską«)] a niniejszym rozporządzeniem powinny być przewidziane przepisy przejściowe. Dotyczy to również wykładni postanowień konwencji brukselskiej przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich. Protokół z 1971 r. [w sprawie wykładni przez Trybunał Sprawiedliwości tej konwencji; tekst skonsolidowany (Dz.U. 1998, C 27, s. 28)] powinien być nadal stosowany do postępowań, które w momencie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia już się toczą”.

- 7 Zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia:

„1. Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego.

2. Do osób, które nie są obywatelami państwa członkowskiego, w którym mają miejsce zamieszkania, stosuje się przepisy jurysdykcyjne właściwe dla obywateli tego państwa”.

- 8 Artykuł 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, który ujęty jest w sekcji 2 rozdziału II tego rozporządzenia, zatytułowanej »Jurysdykcja szczególna», przewiduje:

„Osoba mająca miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być również pozwana:

- 1) jeżeli pozywa się łącznie kilka osób – przed sąd miejsca, w którym ma miejsce zamieszkania jeden z pozwanych, o ile między sprawami istnieje tak ścisła więź, że pożądane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń”.

- 9 Zgodnie z art. 22 pkt 4 tegoż rozporządzenia:

„Niezależnie od miejsca zamieszkania jurysdykcję wyłączną mają:

[...]

- 4) w sprawach, których przedmiotem jest rejestracja lub ważność patentów, znaków towarowych, wzorów i modeli, jak również podobnych praw wymagających zgłoszenia lub zarejestrowania – sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium wystąpiono ze zgłoszeniem lub o rejestrację albo nastąpiło zgłoszenie lub rejestracja, albo na podstawie aktu prawa wspólnotowego lub umowy międzynarodowej uznaje się, że zgłoszenie lub rejestracja nastąpiły.

Bez uszczerbku dla jurysdykcji Europejskiego Urzędu Patentowego zgodnie z [konwencją monachijską] sądy każdego państwa członkowskiego mają, bez względu na miejsca zamieszkania stron, jurysdykcję wyłączną we wszystkich postępowaniach dotyczących przyznania lub ważności europejskiego patentu przyznanego dla tego państwa”.

- 10 Artykuł 25 wspomnianego rozporządzenia brzmi następująco:

„Sąd państwa członkowskiego stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji, jeżeli wystąpiono do niego o rozpoznanie sprawy należącej na podstawie art. 22 do wyłącznej jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego”.

- 11 Zgodnie z art. 31 tegoż rozporządzenia:

„Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, może zostać wniesiony do sądu tego państwa także wówczas, gdy na podstawie niniejszego rozporządzenia sprawa główna należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 12 Solvay, będąca właścicielem patentu europejskiego EP 0 858 440, w dniu 6 marca 2009 r. wytoczyła przed Rechtbank 's-Gravenhage powództwo o stwierdzenie naruszenia krajowych części tego patentu, obowiązujących w Danii, Irlandii, Grecji, Luksemburgu, Austrii, Portugalii, Finlandii, Szwecji, Liechtensteinie i Szwajcarii, przeciwko spółkom Honeywell z powodu sprzedaży produktu HFC-245 fa, wytwarzanego przez Honeywell International Inc. i identycznego z tym, który chroniony jest przez wspomniany patent.
- 13 Konkretnie Solvay zarzuca Honeywell Fluorine Products BV i Honeywell Europe NV podejmowanie zakazanych działań w całej Europie, a Honeywell Belgium NV podejmowanie zakazanych działań w Europie Północnej i Środkowej.
- 14 W ramach powództwa o stwierdzenie naruszenia patentu w dniu 9 grudnia 2009 r. Solvay złożyła również przeciwko spółkom Honeywell wniosek dotyczący kwestii incydentalnej, domagając się zastosowania środka tymczasowego dotyczącego transgranicznego zakazu naruszania do czasu rozstrzygnięcia sporu przed sądem krajowym.
- 15 W ramach postępowania incydentalnego spółki Honeywell podniosły nieważność krajowych części omawianego patentu, nie wszczynając jednak – ani nawet nie zapowiadając zamiaru wszczęcia – postępowania mającego na celu unieważnienie części krajowych tego patentu i nie kwestionując właściwości sądu niderlandzkiego, przed którym zawisły zarówno postępowanie główne, jak i postępowanie incydentalne.

- 16 W tych okolicznościach Rechtbank 's-Gravenhage postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„Odnosnie do art. 6 pkt 1 rozporządzenia [nr 44/2001]:

- 1) Czy w przypadku, w którym z osobna każdej z dwóch bądź większej liczby spółek z różnych państw członkowskich w postępowaniu przed sądem jednego z tychże państw członkowskich zostaje zarzucone naruszenie tej samej krajowej części patentu europejskiego, obowiązującego w drugim państwie członkowskim, poprzez podjęcie zakazanych działań w odniesieniu do tego samego produktu, istnieje możliwość wydania »sprzecznych ze sobą orzeczeń« w oddzielnych postępowaniach w rozumieniu art. 6 pkt 1 rozporządzenia [nr 44/2001]?

Odnosnie do art. 22 pkt 4 rozporządzenia [nr 44/2001]:

- 2) Czy art. 22 pkt 4 rozporządzenia [nr 44/2001] stosuje się w postępowaniu o zastosowanie środka tymczasowego dotyczącego zagranicznego patentu (takiego jak tymczasowy transgraniczny zakaz naruszenia), gdy druga strona postępowania podnosi zarzut, iż powoływany zagraniczny patent jest jakoby nieważny, przy czym należy wziąć pod uwagę, że sąd nie wydaje w tym przypadku żadnego ostatecznego rozstrzygnięcia w przedmiocie ważności powoływanego patentu, lecz dokonuje oszacowania, jakie rozstrzygnięcie wydałby sąd właściwy na podstawie art. 22 pkt 4 [tego] rozporządzenia, a wniosek o zastosowanie środka tymczasowego w postaci zakazu naruszenia zostanie oddalony, gdy zdaniem sądu będzie można rozsądnie przypuszczać, iż istnieje znaczna możliwość, że właściwy sąd unieważni powoływany patent?
- 3) Czy dla zastosowania art. 22 pkt 4 rozporządzenia [nr 44/2001] w postępowaniu, o jakim mowa w powyższym pytaniu, względem zarzutu nieważności patentu obowiązują wymogi formalne tego rodzaju, że art. 22 pkt 4 rozporządzenia [nr 44/2001] stosuje się tylko wtedy, gdy przed sądem właściwym na podstawie art. 22 pkt 4 [tego] rozporządzenia wszczęto już postępowanie o unieważnienie patentu, względnie zostanie ono wszczęte w terminie podlegającym wyznaczeniu przez sąd, lub gdy w każdym razie właściciel patentu został już wezwany do udziału w postępowaniu, względnie zostanie wezwany, czy też wystarczy samo podniesienie zarzutu nieważności, i jeśli tak, to czy względem treści owego podniesionego zarzutu obowiązują wymogi tego rodzaju, że musi on być dostatecznie uzasadniony lub że podniesienie tego zarzutu nie może być postrzegane jako nadużycie prawa procesowego?
- 4) Jeżeli na pytanie [drugie] zostanie udzielona odpowiedź twierdząca, czy po podniesieniu zarzutu nieważności w postępowaniu, o jakim mowa w pytaniu pierwszym, sąd pozostaje właściwy dla powództwa o stwierdzenie naruszenia patentu z takim skutkiem, że (jeśli powód tego sobie życzy) postępowanie w przedmiocie powództwa o stwierdzenie naruszenia patentu musi zostać zawieszone do czasu, gdy sąd właściwy na podstawie art. 22 pkt 4 rozporządzenia [nr 44/2001] rozstrzygnie w przedmiocie ważności powoływanej krajowej części patentu, czy też z takim skutkiem, że powództwo musi zostać oddalone, ponieważ nie jest możliwe orzeczenie w przedmiocie zarzutu mającego znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie, czy też po podniesieniu zarzutu nieważności sąd traci również swoją jurysdykcję w odniesieniu do powództwa o stwierdzenie naruszenia patentu?
- 5) Jeżeli na pytanie [drugie] zostanie udzielona odpowiedź twierdząca, czy sąd krajowy może z art. 31 rozporządzenia [nr 44/2001] wyprowadzić swoją jurysdykcję dla rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o zastosowanie środka tymczasowego dotyczącego zagranicznego patentu (takiego jak tymczasowy transgraniczny zakaz naruszenia), przeciwko któremu podnoszone jest, że powoływany patent jest nieważny, czy też (jeżeli miałyby zostać orzeczone, że zastosowanie art. 22 pkt 4 [tego] rozporządzenia nie powoduje utraty przez Rechtbank ['s-Gravenhage]

jurysdykcji dla rozstrzygnięcia w przedmiocie powództwa o stwierdzenie naruszenia patentu) swoją jurysdykcję dla rozstrzygnięcia w przedmiocie zarzutu nieważności powoływanego zagranicznego patentu?

- 6) Jeżeli na pytanie [piąte] zostanie udzielona odpowiedź twierdząca, jakie fakty i okoliczności są niezbędne dla stwierdzenia wskazanego w pkt 40 wyroku [z dnia 17 listopada 1998 r.] w sprawie [C-391/95] Van Uden [, Rec. s. I-7091,] rzeczywistego powiązania pomiędzy przedmiotem wnioskowanego środka i terytorialną jurysdykcją państwa członkowskiego, do którego należy sąd, przed którym zawisło postępowanie?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 17 Stawiając pytanie pierwsze, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że sytuacja, w której z osobna każdej z dwóch bądź z większej liczby spółek z siedzibami w różnych państwach członkowskich w postępowaniu przed sądem jednego z tychże państw członkowskich zostaje zarzucone naruszenie tej samej krajowej części patentu europejskiego, obowiązującego w innym państwie członkowskim, poprzez podjęcie zakazanych działań w odniesieniu do tego samego produktu, może prowadzić do wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń w rozumieniu tego przepisu.
- 18 Na wstępie należy przypomnieć, że art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 przewiduje w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń, że dana osoba może być pozwana, jeżeli pozywa się łącznie kilka osób, przed sąd miejsca, w którym ma miejsce zamieszkania jeden z pozwanych, o ile między sprawami istnieje tak ścisła więź, że pożądane jest ich łącznie rozpoznanie i rozstrzygnięcie.
- 19 W odniesieniu do jej celu zasada jurysdykcyjna, o której mowa w art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, zgodnie z motywami 12 i 15 tego rozporządzenia odpowiada trosce o interes prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, o unikanie tak dalece, jak jest to tylko możliwe, równoległych postępowań i tym samym o unikanie wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń (zob. wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r. w sprawie C-145/10 Painer, Zb.Orz. s. I-12533, pkt 77).
- 20 Ponadto wspomnianą zasadę jurysdykcji szczególnej należy interpretować z uwzględnieniem, po pierwsze, motywu 11 rozporządzenia nr 44/2001, zgodnie z którym przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania (zob. wyrok z dnia 11 października 2007 r. w sprawie C-98/06 Freeport, Zb.Orz. s. I-8319, pkt 36).
- 21 Tej zasadzie jurysdykcji specjalnej, jako że uchyla ona zasadę jurysdykcji miejsca zamieszkania pozwanego, określoną w art. 2 rozporządzenia nr 44/2001, należy nadawać, po drugie, ścisłą wykładnię, a wykładnia wykraczająca poza przypadki wyraźnie przewidziane we wspomnianym rozporządzeniu nie jest dozwolona (zob. ww. wyrok w sprawie Painer, pkt 74 i przytoczone orzecznictwo).
- 22 Zasada ta nie może ponadto być interpretowana tak, by stosować ją w sposób umożliwiający powodowi wniesienie powództwa przeciwko kilku pozwanym jedynie w celu wyłączenia jednego z nich spod jurysdykcji sądu państwa, w którym ma on miejsce zamieszkania (zob. podobnie wyroki: z dnia

27 września 1988 r. w sprawie 189/87 Kalfelis, Rec. s. 5565, pkt 8, 9; z dnia 27 października 1998 r. w sprawie C-51/97 Réunion européenne i in., Rec. s. I-6511, pkt 47; a także ww. wyrok w sprawie Painer, pkt 78).

- 23 Ponadto Trybunał uznał, że do właściwości sądu krajowego należy dokonanie oceny istnienia ścisłej więzi między poszczególnymi sprawami przed nim zawisłymi, a tym samym ryzyka wydania orzeczeń niemożliwych do pogodzenia, gdyby sprawy te były rozpatrywane oddzielnie, oraz wzięcie w związku z tym pod uwagę wszystkich niezbędnych elementów akt sprawy (zob. ww. wyroki: w sprawie Freeport, pkt 41; w sprawie Painer, pkt 83).
- 24 Trybunał uściślił jednak w tym względzie, że aby orzeczenia były uznane za potencjalnie sprzeczne ze sobą w rozumieniu art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, nie wystarczy samo istnienie rozbieżności w rozstrzygnięciu sporu, ale rozbieżności te muszą również występować w odniesieniu do tego samego stanu faktycznego i prawnego (zob. wyrok z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie C-539/03 Roche Nederland i in., Zb.Orz. s. I-6535, pkt 26; ww. wyroki: w sprawie Freeport, pkt 40; a także w sprawie Painer, pkt 79).
- 25 Co się tyczy oceny istnienia takiego samego stanu faktycznego i prawnego, Trybunał orzekł, po pierwsze, że nie można stwierdzić istnienia tego samego stanu faktycznego, gdy pozwani nie są tymi samymi osobami, a zarzucane im czyny stanowiące naruszenie dokonane w różnych umawiających się państwach nie są tymi samymi czynami. Po drugie, uznał, że nie można stwierdzić istnienia tego samego stanu prawnego w przypadku, gdy kilka sądów z różnych umawiających się państw rozpoznaje powództwa o naruszenie patentu europejskiego udzielonego dla tych państw, a powództwa te wytoczone są przeciwko osobom mającym miejsce zamieszkania w tych państwach i dotyczą czynów, których w przekonaniu powoda osoby te dopuściły się na terytorium tych państw (zob. ww. wyrok Roche Nederland i in., pkt 27, 31).
- 26 Jak bowiem wyraźnie wynika z art. 2 ust. 2 i art. 64 ust. 1 konwencji monachijskiej, kwestie związane z patentem europejskim są uregulowane w przepisach prawa krajowego każdego z umawiających się państw, dla których został on udzielony. Z tego względu każde powództwo o naruszenie patentu europejskiego, jak wynika z art. 64 ust. 3 wspomnianej konwencji, rozpatruje się zgodnie z ustawodawstwem krajowym obowiązującym w tym zakresie w każdym z państw, dla których został on udzielony (ww. wyrok w sprawie Roche Nederland i in., pkt 29, 30).
- 27 Ze szczególnych okoliczności sprawy takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym wynika, że ewentualne rozbieżności w rozstrzygnięciu sporu mogą występować w odniesieniu do tego samego stanu faktycznego i prawnego, tak że nie jest wykluczone, iż doprowadzą one do wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń.
- 28 Jak bowiem podkreślił rzecznik generalny w pkt 25 opinii, w razie gdyby art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 nie miał zastosowania, oba sądy musiałyby zbadać, każdy ze swojej strony, zarzucane naruszenia w świetle różnych krajowych porządków prawnych regulujących poszczególne krajowe części patentu europejskiego, co do których zostało podniesione naruszenie. Sądy te zostałyby poproszone przykładowo o dokonanie w świetle tego samego prawa fińskiego oceny naruszenia przez trzy spółki Honeywell części fińskiej patentu europejskiego poprzez sprzedaż identycznego produktu naruszającego patent na terytorium Finlandii.
- 29 W celu dokonania oceny – w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym – istnienia ścisłej więzi między poszczególnymi wysuniętymi przed tym sądem roszczeniami, a tym samym ryzyka wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń, sąd krajowy będzie zobowiązany do wzięcia w szczególności pod uwagę podwójnej okoliczności, zgodnie z którą, po pierwsze, pozwanym w postępowaniu przed sądem krajowym, każdej z osobna, zarzuca się takie same

czyny stanowiące naruszenie wobec tych samych produktów, a po drugie, takie czyny stanowiące naruszenie zostały popełnione w tych samych państwach członkowskich, tak że naruszają one te same krajowe części patentu europejskiego.

- 30 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 6 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że sytuacja, w której z osobna każdej z dwóch bądź z większej liczby spółek z siedzibami w różnych państwach członkowskich w postępowaniu przed sądem jednego z tychże państw członkowskich zostaje zarzucone naruszenie tej samej krajowej części patentu europejskiego, obowiązującego w innym państwie członkowskim, poprzez podjęcie zakazanych działań w odniesieniu do tego samego produktu, może prowadzić do wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń w rozumieniu tego przepisu. Do sądu krajowego należy ocena istnienia takiego ryzyka przy uwzględnieniu wszystkich mających znaczenie elementów akt sprawy.

W przedmiocie pytania drugiego

- 31 Stawiając pytanie drugie, sąd krajowy dąży do ustalenia, czy art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001 stosuje się w dotyczącym zagranicznego patentu postępowaniu o zastosowania środka tymczasowego, takiego jak tymczasowy transgraniczny zakaz naruszania, gdy pozwane w postępowaniu przed sądem krajowym podnoszą zarzut, iż powoływany zagraniczny patent jest nieważny, przy czym należy wziąć pod uwagę, że sąd nie wydaje w tym przypadku żadnego ostatecznego rozstrzygnięcia w przedmiocie ważności powoływanego patentu, lecz dokonuje oszacowania, jakie rozstrzygnięcie wydałby sąd właściwy na podstawie art. 22 pkt 4 tego rozporządzenia, a wniosek o zastosowanie środka tymczasowego w postaci zakazu naruszenia zostanie oddalony, gdy zdaniem sądu można będzie rozsądnie przypuszczać, iż istnieje znaczna możliwość, że właściwy sąd unieważni powoływany patent.
- 32 Tymczasem z samego brzmienia pytania prejudycjalnego i postanowienia odsyłającego wynika, że kwestia, która jest sednem sporu toczącego się przed sądem krajowym, dotyczy postępowania mającego na celu zastosowanie środka tymczasowego podlegającego zasadzie jurysdykcyjnej przewidzianej w art. 31 rozporządzenia nr 44/2001.
- 33 Z tego względu należy rozumieć, że zadane pytanie dotyczy w istocie tego, czy art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie – w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym – stosowaniu art. 31 tego rozporządzenia.
- 34 W tym względzie należy stwierdzić, iż z art. 31 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że sąd państwa członkowskiego jest uprawniony do orzekania w przedmiocie środka tymczasowego lub zabezpieczającego także wówczas, gdy na podstawie tego rozporządzenia sprawa główna należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego.
- 35 Ponadto, jak wynika z art. 22 pkt 4, rozporządzenie nr 44/2001 przewiduje zasadę jurysdykcji wyłącznej, stanowiącą, że w sprawach, których przedmiotem jest rejestracja lub ważność patentów, jurysdykcję mają wyłącznie sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium wystąpiono ze zgłoszeniem lub o rejestrację albo nastąpiło zgłoszenie lub rejestracja, albo na podstawie aktu prawa wspólnotowego lub umowy międzynarodowej uznaje się, że zgłoszenie lub rejestracja nastąpiły.
- 36 Co się tyczy przede wszystkim brzmienia art. 22 pkt 4 i art. 31 rozporządzenia nr 44/2001, należy zauważyć, że przedmiotem tych przepisów jest regulacja różnych sytuacji i każdy z nich ma odrębny zakres stosowania. I tak, art. 22 pkt 4 ma na celu przyznanie jurysdykcji w przedmiocie orzekania co do istoty sprawy w sporach dotyczących wyraźnie określonej dziedziny, natomiast art. 31 ma zastosowanie niezależnie od wszelkiej jurysdykcji co do istoty sprawy.

- 37 Ponadto te dwa przepisy nie odsyłają do siebie nawzajem.
- 38 Co się tyczy następnie systematyki rozporządzenia nr 44/2001, należy podkreślić, że wspomniane przepisy ujęte są w rozdziale II rozporządzenia nr 44/2001, zatytułowanym „Jurysdykcja”, i stanowią przepisy regulujące „jurysdykcję szczególną” w stosunku do „przepisów ogólnych” objętych sekcją 1 tegoż rozdziału.
- 39 Natomiast nic nie wskazuje, że którykolwiek z rozpatrywanych przepisów mógłby być uznawany za przepis ogólny bądź szczególny w stosunku do drugiego. Należą one bowiem do dwóch różnych sekcji tego samego rozdziału II, mianowicie, odpowiednio, sekcji 6 i 10.
- 40 Wynika z tego, że art. 31 rozporządzenia nr 44/2001 ma autonomiczny zakres w stosunku do zakresu art. 22 pkt 4 tego rozporządzenia. Jak bowiem zostało stwierdzone w pkt 34 niniejszego wyroku, ów art. 31 ma zastosowanie, gdy do sądu innego niż ten, do którego należy jurysdykcja co do istoty, zwrócono się o zastosowanie środków tymczasowych lub zabezpieczających, tak że wspomniany art. 22 pkt 4, który dotyczy jurysdykcji co do istoty sprawy, nie może co do zasady być interpretowany w ten sposób, że może stanowić odstępstwo od wspomnianego art. 31 i w rezultacie uchylać jego stosowanie.
- 41 Należy jednak dokonać analizy, czy wykładnia, którą Trybunał nadał art. 16 pkt 4 konwencji brukselskiej, nie prowadzi do innego wniosku.
- 42 Należy bowiem przypomnieć, że w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 44/2001 zastępuje obecnie w stosunkach między państwami członkowskimi konwencję brukselską, wykładnia dokonana przez Trybunał w odniesieniu do postanowień tej konwencji stosuje się do przepisów rozporządzenia, jeśli postanowienia konwencji brukselskiej i przepisy rozporządzenia nr 44/2001 można uznać za równorzędne (zob. w szczególności wyroki: z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie C-189/08 Zuid-Chemie, Zb.Orz. s. I-6917, pkt 18; z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-292/08 German Graphics Graphische Maschinen, Zb.Orz. s. I-8421, pkt 27; z dnia 18 października 2011 r. w sprawie C-406/09 Realchemie Nederland, Zb.Orz. s. I-9773, pkt 38).
- 43 Tymczasem art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001, mający znaczenie w analizie niniejszej kwestii, odzwierciedla taką samą systematykę co art. 16 pkt 4 konwencji brukselskiej i ponadto ma niemal identyczne brzmienie. Wobec takiej równorzędności należy zapewnić zgodnie z motywem 19 tego rozporządzenia kontynuację ich wykładni (zob. analogicznie wyroki: z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie C-167/08 Draka NK Cables i in., Zb.Orz. s. I-3477, pkt 20; z dnia 14 maja 2009 r. w sprawie C-180/06 Ilsinger, Zb.Orz. s. I-3961, pkt 58; a także ww. wyrok w sprawie Zuid-Chemie, pkt 19).
- 44 W tym względzie należy zauważyć, że Trybunał dokonał w pkt 24 wyroku z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie C-4/03 GAT, Zb.Orz. s. I-6509, rozszerzającej wykładni art. 16 pkt 4 konwencji brukselskiej w celu zagwarantowania mu skuteczności. Orzekł on bowiem, że przy uwzględnieniu umiejscowienia tego przepisu w systemie tej konwencji i zamierzonego celu zawarte we wspomnianym przepisie zasady dotyczące jurysdykcji mają charakter wyłączny i są bezwzględnie obowiązujące, wiążąc w sposób szczególny zarówno strony, jak i sąd.
- 45 Trybunał ponadto uznał, że wyłączna jurysdykcja, którą przewiduje art. 16 pkt 4 konwencji brukselskiej, znajduje zastosowanie niezależnie od tego, jakie są okoliczności proceduralne sprawy, w której podniesiona została kwestia ważności patentu – w przypadku zarówno jej podniesienia przez powoda, jak i powołania się na nią w drodze zarzutu, w piśmie wszczynającym postępowanie, jak i w toku sprawy (zob. ww. wyrok w sprawie GAT, pkt 25).

- 46 Poza tym Trybunał uściślił, że dopuszczenie w systemie konwencji brukselskiej sytuacji, w której w przedmiocie ważności patentu orzekałyby w postępowaniu wpadkowym sądy inne niż sądy państw, w których patentu udzielono, zwiększyłoby ryzyko wydawania sprzecznych rozstrzygnięć, czego uniknięcie jest właśnie celem konwencji (zob. ww. wyrok w sprawie GAT, pkt 29).
- 47 Uwzględniając szeroką wykładnię nadaną przez Trybunał art. 16 pkt 4 konwencji brukselskiej, ryzyko wydawania sprzecznych rozstrzygnięć, którego przepis ten stara się uniknąć, i zważywszy na stwierdzoną w pkt 43 niniejszego wyroku równoważność treści art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001 oraz art. 16 pkt 4 konwencji brukselskiej, należy uznać, że na stosowanie wyrażonej w art. 25 rozporządzenia nr 44/2001 zasady jurysdykcji, która wyraźnie odnosi się do art. 22 tego rozporządzenia, oraz na stosowanie innych zasad jurysdykcji, takich jak w szczególności zasady przewidziane w art. 31 wspomnianego rozporządzenia, może mieć wpływ szczególna moc wiążąca art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001, wspomniana powyżej w pkt 44 niniejszego wyroku.
- 48 W rezultacie należy się zastanowić, czy szczególny zakres art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001, w wykładni nadanej mu przez Trybunał, ma wpływ na stosowanie art. 31 tego rozporządzenia w sytuacji takiej jak występująca w postępowaniu przed sądem krajowym, dotyczącej powództwa o stwierdzenie naruszenia patentu, w ramach którego podniesiono incydentalnie nieważność patentu europejskiego jako zarzut przeciwko zastosowaniu środka tymczasowego dotyczącego transgranicznego zakazu naruszania.
- 49 W tym względzie należy zauważyć, że zdaniem sądu odsyłającego sąd rozpatrujący kwestię incydentalną nie wydaje w tym przypadku ostatecznego rozstrzygnięcia w przedmiocie ważności powoływanego patentu, lecz dokonuje oszacowania, jakie rozstrzygnięcie wydałby sąd właściwy na podstawie art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001, i oddali wniosek o zastosowanie żadanego środka tymczasowego, gdy zdaniem sądu można będzie rozsądnie przypuszczać, iż istnieje znaczna możliwość, że właściwy sąd unieważni powoływany patent.
- 50 W tych okolicznościach wydaje się, że ryzyko wydania sprzecznych rozstrzygnięć, przywołane w pkt 47 niniejszego wyroku, nie istnieje, gdyż tymczasowe rozstrzygnięcie podjęte przez sąd w kwestii incydentalnej w żaden sposób nie przesądzi rozstrzygnięcia, które ma być wydane co do istoty sprawy przez sąd mający jurysdykcję na podstawie art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001. Zatem powody, które skłoniły Trybunał do nadania wykładni rozszerzającej jurysdykcji przewidzianej w art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001, nie wymagają, by w takim przypadku jak rozpatrywany w sprawie przed sądem krajowym należało uchylić stosowanie art. 31 wspomnianego rozporządzenia.
- 51 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż art. 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie – w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym – stosowaniu art. 31 tego rozporządzenia.

W przedmiocie pytań od trzeciego do szóstego

- 52 Przy uwzględnieniu odpowiedzi udzielonej na pytanie drugie nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania od trzeciego do szóstego.

W przedmiocie kosztów

- 53 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 6 pkt 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że sytuacja, w której z osobna każdej z dwóch bądź z większej liczby spółek z siedzibami w różnych państwach członkowskich w postępowaniu przed sądem jednego z tychże państw członkowskich zostaje zarzucone naruszenie tej samej krajowej części patentu europejskiego, obowiązującego w innym państwie członkowskim, poprzez podjęcie zakazanych działań w odniesieniu do tego samego produktu, może prowadzić do wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń w rozumieniu tego przepisu. Do sądu krajowego należy ocena istnienia takiego ryzyka przy uwzględnieniu wszystkich mających znaczenie elementów akt sprawy.**
- 2) **Artykuł 22 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie – w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym – stosowaniu art. 31 tego rozporządzenia.**

Podpisy